

(המשך מעמוד 29)

מסולל יטוריים כמו זה שאני עברתי. הפוליטיקאי של שלום עכשיו עזשה חיים משוגעים. הוא עושה הפגנה, בא, צועק, והולך הביתה. זה מתחיל בזה ונגמר בזה. לא מצע, לא צבירת כוח. פוליטיקה רהליקוס.

הבעיה היא שסוג כזה של פוליטיקה אינו יעיל לאורך זמן, להשגת מטרה מסוימת, והראיה — רוב מנהיגי שלום עכשיו רוצים להיות בפוליטיקה. דדי צוקר, עומרי פרן ויולי תמיר חיפשו דרך להיות חברייכנסת, אבל אני לא מכיר חברייכנסת שמחפשים להיות מנהיגי שלום עכשיו.

אתה מאמין שאילו היו נותנים ללבמה חברייכנסת להנהיג את שלום עכשיו הם היו אומרים, לא תוריד?

צלי רשף היה חבר לישיבת המישורת הצעירה. הוא החליט להיות בשלום עכשיו. הוא מאמין שזה יביא אותו לכנסת יותר מהר. אני לא מאמין שזו הדרך האמיתית. אני לא רוצה להנהיג תנועת מחאה, לא רוצה למחות, רוצה להציג דרך שהיפולגה תאמץ.

אתה אומר של שלום עכשיו?

כולם יודעים שאני תורם בליינג לשלום עכשיו. אני כל הזמן בקשרים איתם. **אז איך זה שלא השתתפת בעצרת היוזבת ובהפגנה במלאת שנה לרצח אמיל גרינצוויץ?**

כאתי למישורת המחאה יום קודם לכן. האמת היא שזה נסעתי לירושלים בגלל סיבה פרוזאית. אשתי רוצה אותי קצת כבית. אני מוכרח לוותר על משוה.

סנינה: אמילו שימעון פרס לא יוצא מהבית בלילות שיש, כך חיי לא יודע להגיד לא. הוא אף פעם לא מסרב להרצאה או לערב ראיונות. הוא כמעט לא נמצא בבית.

חיים: אף אחד לא חושד בי שאני לא מסמפט או תומך במה שנאמר בהפגנה.

מאז הדרך של יוסי שריד, עדי אמוראי, מיכאל ברזוהר, נאווה ארד ואחרים, לא קיים דור צעיר במסלול העבודה. למעשה, אתה הצעיר הבולט היחיד מבני הדרך החדש. איך אתה מסביר את זה, במיוחד לאור העובדה שהלייבור משופע בחברי דור צעיר, המוציאים בצורה מובדת בכנסת?

זה טבעי שבגילאים שלי לא זוכים לפירסום. הבעיה של הדרך שלי היא שלמרות שאנחנו לא בשלטון הגיעו למפלגה אנשים רציניים — שגוריים, צפני צה"ל, אקדמאים — והם זכו לפירסום ארצי בתחום שלהם, וכשנתה הולך לתמורה עם אחד כזה ואתה צעיר וכאנומי, זה קשה מאוד. זו הסיבה האובייקטיבית. הסיבה הסובייקטיבית היא שישית הבחירות הקיימת במפלגה מקדמת את מי שקיים. הוועדה המסורתית פועלת כך, שמי שישנו קשה מאוד להוציא, ולהכניס משהו צעיר יותר תחתיו.

המחפר הגרול בחירות חל ב'1977 עם שינוי שיטת הבחירות להציר דמוקרטי. אז החלה הקפיצה הגרולה של הלייבור, כמו בני מילוא, משה קצב ומאיר שטרית והאחרים, יש להם כעת בכנסת חמישה חברייכנסת צעירים, וזה בזכות שיטת הבחירות.

אצלנו יש אנשים צעירים ברמה גבוהה בהרבה מו של חברייכנסת של חרות, אבל הם לעולם לא יוכלו להגיע לכנסת, אלא אם שיטת הבחירות של נציגי המפלגה לכנסת שתתנה.

אומרים עליך שאילמלא יוסי שריד, שקשה מאוד לגנוב ממנו את ההצגה, היית בוודאי פעיל יותר בכל הקשור בחוקי וביטחון.

זה לא נכון. יוסי הוא חבר מאוד טוב שלי ואני לא רואה בו כן תחרות. אני מאוד אוהב את התחום שאני עוסק בו. אני תורם תרומה שאפשר לגעת בה יום יום, שעה שעה. כשבוש האחרון הכנסתי לאוצר המדינה מאות מיליוני שקלים.

אתה עומד לקנות את עולמך בזכות מאבקך בבנקים.

אני לא נאבק בבנקים. אני נאבק באופן עקרוני בעושה האורח. מהרגע הראשון שנכנסתי לוועדת הכספים, נתקלתי בעובדה שהמשלה לא מגינה על האורח מפני הגופים החזקים במשק. בכל פעם שגוף חזק הגיע להסכם עם המשלה, האורח נפגע. הכאתי את זה לריון והקמתי רעש.

אני לא רוצה להשתחצן ולהגיד שבגלל הצעקות שלי הבנקים לא ישנים בלילות, אבל אני גורם בעיות.

רק השבוע השתוללתי בוועדת הכספים, בגלל העניין של מסיבהנסיעות. בחוק הקודם כתוב שהבנקים צריכים להעביר לאוצר את מסי הנסיעות תוך שלושה ימים. אמרתי — רבות, אנתנו מפעילים מסינסיעות כדי להגדיל את רווחי הבנקים ואין לזה הצדקה. תורידו את מועד העברת הכספים ליומיים. לא הסכימו. ברוב

חוצפתם שינו את החוק לשלושה ימי עסק, כך ששבת ותג לא נכללים והבנקים יכולים לעשות רווחים מכספי האוצר. התחלתי להשתולל. אתם מעלים את מסיבהנסיעות, כרי להכניס כסף לאוצר המדינה ומי שמרוויח זה הבנקים. זה הרי טרופי הרעת.

לא הצלחתי לשנות את החוק, אבל אני מאמין שבמליאה אצליח להעביר את זה. ביוזמתי ידונו בדרכי העברת כספי המדינה מהבנקים לאוצר. ביוזמתי הוקמה ועדת מישנה לענייני בנקים. הבנקים גובים, לפי החשבון שלי, מאה מיליון דולר עבור גביית תשלומים עבור המדינה, אז מה פיתאום הם לוקחים מהאוצר עמלה? אם הייתי במקום הבנקים, הייתי נוהג בהגיונות והייתי עושה הנחה לכל מי שמשלם דרכי. ידוע לי, שלקוחות גדולים, המשלמים מע"מ דרך בנקים, עושים הסכמים מיוחדים עם הבנקים. בסך הכל זה משתלם לבנקים לגבות כסף עבור המדינה, אז שלא יבלבלו את המוח ויכבו שזה מיטרד. הם עושים על זה חון עתק.

אני מנהל מאבק לא נגד הבנק, לא נגד רקנאטי או יפת או בינו צדיק, אלא לטובת האורח, שלא ישקו אותם. הנה קניתי כורסה מחברת רהטים, שילמתי כ"ו בחודש גם את המע"מ. החברה היתה צריכה להעביר את המע"מ לאוצר המדינה, רק עם אספקת הסחורה, כלומר חודש לאחר מכן. במשך הזמן הזה עשתה החברה עם כספי המע"מ כמתוך שלה והרוויחה הון עתק על חשבון המדינה. אילו היה קיים מיסחר הוגן, לא היו לוקחים את תשלום המע"מ, אלא ביום קבלת הסחורה.

הבאתי לשינוי החוק והשינוי הזה יכניס כסף רב לאוצר המדינה. זה הורג אותי שהחברות

רמון בילד ביום ילד אחד, מתוך מאה, שהצליח

הגרולות עושות כסף על חשבון המדינה, ואת האורח הקטן השכיר לא שואלים. לוקחים ממנו מסיבהנסה ומע"מ, והחברות הגדולות נהנות מהפריצת בחוק.

אם אנחנו עוסקים בבנקים, מה ההבדל לדעתך בין 'בנק הפועלים' ו'בנק דיסקונט'?

אין הבדל, פרט לבעלים. פה שולטת חברת העובדים ופה שולט רקנאטי.

ומה ההבדל בין חברת העובדים ובין רקנאטי?

מה שקרה בחברת העובדים, זה שהקשר בין המפלגה, ההסתדרות וחברת העובדים רופף מאוד, והמנהלים מתנהגים כאילו הם הבעלים, כאילו הם רקנאטי. כל מנכ"ל רואה כקונצרן שאותו הוא מנהל אחוזו פרטית, וכך הוא מנהל קרבות נגד מנכ"ל אחר של חברת העובדים, כאילו היו שתי חברות מתחרות, ואין ספק שגם הפרשייה האחרונה היא תוצאה של ההתנהגות הזו.

מה קרה בחברת העובדים, לאן נעלמה האידאולוגיה שעליה הוקמה?

חלה התרחקות ממה שהינחה את מייסדי חברת העובדים. לדעתי, העובד בחברת העובדים יותר מנוכר מההנהלה, מאשר עובד בחברה פרטית. המיפעל מתנהל על פי כללי ניהול קפיטליסטיים. אני לא טוען שחברת העובדים צריכה להפסיד, אבל הרווח לא צריך להיות המטרה העיקרית.

אתה יכול לשים אצבע מזוייקת על ההבדל בין דור המייסדים של 'חברת העובדים' ובין דור המנהלים הנוכחי?

הייתי אומר, שכמו שבמל"ח היה מפקד צבאי וגם פוליטיקאי, כך גם בחברת העובדים צריך להיות מנהל ופוליטיקאי. הפוליטיקאי כפולמ"ח הסביר לחיילים שבביל מהם נלחמים, והוכיח להם את טוהר הנשק. בחברת העובדים חסר הפוליטיקאי, בעיקר ברור הנוכחי.

אם חברת העובדים היא עסק ככל עסק, אז בשביל מה צריך אותה ומדוע לא לפרק אותה?

אני חושב שקיומה של חברת העובדים חשוב. בתנאי שהיא תתנהל על בסיס סוציאליסטי. כפי שזה מתנהל היום, קיים סימן שאלה בין השם חברת העובדים או חברת המעבידים.

איך אתה רוצה, חברת העובדים אידאולוגית, כאשר מצניחים אליה מנהלים, שלא באו משעמים אידאולוגיים, כמו למשל גזרי גזית, שהוצנח ל'בנק הפועלים' מבחוץ?

אני לא אומר שלא צריך להצניח מנהל טוב מבחוץ, אבל מנהל שוב לחברת העובדים, צריך לדעת שלא יכול להיות מצב כמו זה של איתן אבניאון, שפרש מהסנה וקיבל 120 אלף דולר פיצויים. זה לא יכול להיות, כי זו חברת עובדים ולא עסק פרטי. לא יתכן שלמנהל בחברת העובדים יהיה נתק מאידאולוגיה, אחרת קורה מה שקורה.

אני לא מוכן שלא יהיה קשר תנועתי בין הבנק והקונצרן ובין התנועה במובן האידאולוגי, כי אחת תנועת העבודה משלמת את המחיר, לכן צריכה לבוא מהפכה רדיקאלית בכל הקשור לחשיבה בחברת העובדים. אין דרך אחרת להתגבר על הניכור, אלא אם נותנים לעובדים עצמם אחוזים מסוימים מרווחי החברה שבה הם עובדים. ואני מציע 50%. זה הרגע האמיתי לקואופרציה ואם העובדים יהיו אחראיים, ירגישו שייכות. לצערי הרב, עור שנות ה-50 היתה חברת העובדים רגם להצלחתו של משק קואופרטיבי. מכל העולם היו באים נציגים ללמוד את התופעה.

מאז, בארצות המערב העסק מפותח הרבה יותר מאשר אצלנו. נפתלי בלומנטל ואני הצענו חוק המבוסס על חוק גרמני, שבכל מיפעל שבו יותר מ-200 עובדים, היתה נציגות של עובדים בהנהלה. איפה נתקעה הצעת החוק?

בהסתדרות?

בריוק, המערכת הפכה לגוף הנושא את עצמו, שלא משרת את מטרת התנועה.

אבל מוכנים כסף.

מכניס כסף, והציבור חושב שאם יש בעיות בבנק הפועלים, הן מוליכות למיפלגת העבודה, וזה לא היה ולא נברא.

אויזה נזק, להערכתך, תגרזם סרשת לוינסון למיפלגת העבודה?

הנוק כבר נגרם, ומה הפלא? מה ההבדל בין הפניקס והסנה? אלפרד גולץ יושביראש חברת הביטוח הסנה מתאם עמדות עם חכמי, נגד נציגי הוועדה להגנת זכויות הצרכן. איפה נשמע רבר כזה? אף פעם לא היה רבר כזה בעבר! לזכות המשק התעשייתי של חברת העובדים יש לציין, כי אף פעם לא ישבו בהתאחדות התעשיינים, וכבר זה לא רבר קטן. אבל הסנה הולך יד ביד עם חכמי, ונגד מי?

אתה נכנס ראש בראש עם גוסים בעלי השפעה, איך זה עשוי להשפיע על הקאריירה שלך?

כבר עכשיו יש כאלה שאומרים לי שידאגו שלא אויזה בכנסת הבאה. להתעסק עם קונצרנים כאלה שיכולים לקנות כל אחד בקלות זה לא קל. **איך יכולים גוסים הענק האלה לקנות כל אחד?**

את יושבת עם ארנסט יפת בארוחת צהריים. הוא מוזמן אותך, כי את חברת כנסת, חברה בוועדת הכספים, וזו היתה ארוחת צהריים טובה מאוד. אחר כך בוועדת הכספים לא נעים לך הצעוק עלי, כי התיידדתם במיטגרת ארוחת הצהריים והוא שילם את הארוחה.

ואתה לא יושב עם אנשים כמו ארנסט יפת לארוחת צהריים?

אין לי בילוי חברתי עם האנשים. בוועדת הכספים הציעו לפרוץ דיון באחד הבנקים, אמרו שיתנו לנו ארוחת צהריים, התנגדתי. אמרתי שאם יתנו לנו ארוחת צהריים, תהיה אויזה חברתית וזה לא יהיה נכון לגבי עבודתה של ועדת הכספים.

אז מה אמרו לי החברים? אתה עוד צעיר. אתה לא מכיר את עובדות החיים? אתה עוד תלמר.

ואיך אתה מרגיש כשהם מתיידד?

סיים אילך בך?

לא נוה. יש ביקורת קשה עלי בהסתדרות, בחברת העובדים, על זה שאני מטפס על הבנקים, וזו בעייה. הרבה יותר נעים להסתובב בחברת שועי הארץ ומנהליה, מאשר להילחם בהם. יכול להיות, שאם אשב 12 שנים בוועדת הכספים, אשתנה. אז רק אנושי.

יתכן שיש בזה איזושהי בתרי ליות?

פעם נסעתי עם אישיות טלוויזיונית, ואותה אישיות אמרה לי — חיים, שרק לא תאבד את הבתולים. אבל כסופו של רבר, רוב בני האדם מאבדים את בתוליהם.

(המשך מעמוד 37)

אריה

הוא המרכז בכל חברה, בכל חדר ובכל מקום. הוא אוהב חברה, אך זו רצוי שתהיה מכובדת ועונה על הדרישות. אם שחחו לשים לב אליו בחברה הוא נפגע אך אינו מסתיר זאת. הוא לא מאלה ששומרים זאת 20 שנה בבטן. כולם ידעו מייד שהוא נפגע. חשוב לתת לו את הכבוד הראוי לו. הוא זקוק לאורות הבהמה. סוף סוף הוא המנהיג. אנשים בדרך כלל אוהבים אותו. הוא נדיב, טוב לב, פתוח ומוכן לעזור. לתת ולתרום אם רק נחוץ. הוא מחלף מחמאות וללא צמזומות וללא ספק ישמח עוד יותר לקבל כאלה. הוא נאמן ואפשר לסמוך עליו כחבר לעת צרה.

בתולה

חיי חברה סואנים וסוערים — זה לא הסיגנון שלהם. אם כבר חברה, אז עדיף שיהיה זה חוג מוצמצם ושקט. אך גם חוג כזה אינו מביא עימו את המנוחה והשלווה, שאותן מחפשים בני המזל. ללא חברה זה מדכא, אבל החברה מעיינת ומפירה על השקט. שכן, בני הבתולה חשים צורך מיידי לשרת לעזור, ולקחת חלק פעיל בשיחה. רגש החובה אינו מניח להם לשבת מהצד. חשוב להם שאנשים ירגישו בנוח. בכומר המישחק שלהם הם מושכים ומרתקים את הסיבה, וללא כוונה להתבלט — הם הומכים להיות המרכז. זאת, תוך כדי מבט ביקורתי ובוהן. כל מה שלא בסדר — נמדד, נרשם וייצא לאור מאוחר יותר, לעיתים על-ידי רמז עוקצני.

מאזניים

עבור בני מאזניים הידידות היא צורך. יש להם המון חברים. כולם מוזמנים הביתה ומתקבלים באדיבות, חמימות ונועם. הם מכירים את כל העולם, הננים לתת ושומחים לעזור. יש להם סבלנות לשמוע את הצרות והבעיות של כולם. אך להתקרב אליהם באמת זה כמעט אשליה בלתי אפשרי. ברגע שתשאל שאלה אישית מדי תקבל תשובה מעורפלת והנושא יוחלף. כשסוף סוף נדמה לך שהצלחת להתקרב באמת, מופע לו לפתע מישהו אחר המתקבל במאור פנים והתלהבות כפי שאתה התקבלת לפני רגע, יום או שנה.

עקרב

חיי חברה לא נוצרו בדיוק בשבילם. הם סגורים ואינם נפתחים. אף אחד לא יודע עליהם דבר. אמילו לחבריהם הטובים הם בגדד חידה. הם כן אוהבים חברה. אך הם מאל ביקורתיים ואינם מוכנים לבזבז זמנם על אנשים שאינם מוסיפים להם דבר. הם רגישים ונפגעים בקלות. לא שוכחים ולא מראים. אם יעלמו לפתע, זה לא יהיה במקרה או מתוך שיכחה, פשוט נקמה פרטית. יש להם מעט חברים אך אלה מסורים, נאמנים ובאלה אפשר לבטוח.

קשת

הם פתוחים, גלויים ואוהבים חברה מגוננת. אינם ממינינים את ידידיהם למי דת, גזע, צבע, גיל או מין. ברגע שהם פוגשים באדם מעניין שמתמצא בשטח שהם אינם מכירים, הם נמשכים אליו כמפריים לאור. הצקשים שהם יוצרים אינם מאריכים ימים. חוסר הטקט שלהם גורם לאי נעימויות ומבוכה. אלה המוכנים לסלוח להם ישנאו בהם ידידים מעניינים ופתוחים הנותנים הרגשה של חופש ואינם נתמסים לחישובים קטנוניים.

גרי

מזל זה אינו מייצג את הטיפוס החברתי דווקא. בדרך כלל הם נחשבים לבודדים ולמתבודדים שבגלגל המזלות. וזאת לא מרוצנים או מבחירתם האישית. זה קורה להם בעיקר בגילם הצעירים יותר. יתרה הם ילמדו איך לקנות להם ידידים. רצוי שלא להיה מעמד מכובד ואיזה שהוא שם מוכר בציבור. לזכותם אמר שכשהם מתיידדים הם מסורים, נאמנים, שומרים סוד ומוכנים לעזור לחבריהם בכל עת שאלה יידקקו לכך. אולם רגישותם וחשדנותם פוגעת לא פעם בקשרים. הם נוטים להאשים, בלגל ולהרוס את הקשרים — למעמדם רק בגלל חשדנות שאינה מבוססת דייח. כך קורה שתקופות ארוכות הם נאלצים לעבור בבדידות וללא חברה.